

email útján (technicalnotification@im.gov.hu)

Igazságügyi Minisztérium
EU Jogi Megfelelésvizsgáló Főosztály
Műszaki Notifikációs Központ
Budapest
Kossuth tér 2-4.
H-1055

Tisztelt Műszaki Notifikációs Központ!

Tárgy: TRIS Értesítés 2015/529/HU- X40M a dohánytermékek előállításáról, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről, a kombinált figyelmeztetésekről, valamint az egészségvédelmi bírság alkalmazásának részletes szabályairól szóló 39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet módosításáról („Átültető Rendelet” előterjesztés 28425-11/2015/JOGIEÜ)

A Nemzetközi Védjegy Egyesület (International Trademark Association, INTA) a védjegyjogosultak és védjegyszakértők globális szervezete, melynek célja, hogy a fogyasztók védelme, valamint a tisztességes és hatékony kereskedelem előmozdítása érdekében a védjegyek és az azokkal kapcsolatban álló szellemi tulajdon-védelmi formák érvényesítését támogassa. Az INTA elsődleges stratégiai célja, hogy javaslatokat tegyen a védjegyeket védő erős jogszabályok hatékony jogérvényesítésével kapcsolatban, azért hogy: (1) a védjegyjogosultak bátran forgalomba hozhassák áruikat és szolgáltatásaikat, illetve a fogyasztókat megvédjék a hamisítványoktól, valamint más, engedély nélkül terjesztett áruktól; és (2) a vásárlók és fogyasztók a piacon található áruk és szolgáltatások forrásai közötti különbségtétel érdekében megbízhassanak a védjegyekben.

Szervezetünk több mint 6500 védjegyjogosult taggal és szakmabeli irodával rendelkezik a kereskedelem és az ipar minden területéről illetve a világ több mint 190 országából, ideértve Magyarországot és az EU más tagállamait is. A new yorki székhelyű INTAirodát üzemeltet Shanghaiban, Brüsszelben és Washington D.C.-ben, képviselői jelen vannak Genfben és Mumbaiban is.

Az INTA jelen dokumentumot valamennyi tagja nevében terjeszti elő. A dokumentum csupán a védjegyjogokat érintő potenciális következményekkel foglalkozik, nem foglal állást a cigarettafogyasztással kapcsolatos közegészségügyi kérdésekben.

Összefoglaló megállapítások

A védjegyek a globális gazdaság lényeges elemei illetve fontos funkcióval bírnak az európai piacon. A védjegyek lényegében minden típusú terméken megtalálhatók: céljuk, hogy jelezzék a termék származását, valamint hogy garantálják a fogyasztók számára a termék állandó

minőségét. A védjegyek amellet, hogy a fogyasztók számára fontos szerepet játszanak a napi életben, gazdasági szempontból is döntőek, mivel elősegítik a kereskedelmet, valamint előmozdítják az innovációt és a versenyt. **A védjegyintenzív iparágak a magyarországi munkavállalók majdnem 22%-át foglalkoztatják, valamint ezen iparágak felelősek a magyar GDP 38%-áért.**¹ A védjegyek hatékony védelme ennek megfelelően a fogyasztók és az üzleti szféra védelme érdekében döntő fontosságú.

Az INTA óva int az olyan jogszabályalkotásokkal kapcsolatban, amelyek a védjegyek használatát megtiltják vagy súlyosan korlátozzák, valamint lehetetlenné teszik, hogy a védjegyek funkcióikat – például a fogyasztók, védjegyjogosultak és verseny számára hátrányos módon – a piacon betöltsék.

Ennek megfelelően az INTA ellenzi a védjegyek használatának megtiltását, melyet az Átültető Rendelet a csomagolások teljes egységesítése (nevezetesen a dohánytermékek egységes csomagolása) révén kíván megvalósítani. Míg a dohánytermékek egységes csomagolásáról szóló jogszabály továbbra is megengedné a szóvédjegyek használatát a cigarettásdobozokon, a szóvédjegyek használatát egy előre meghatározott egységes formára korlátozná, amely nem felel meg a védjegyek lajstromozott grafikai formájának. Továbbá a dohánytermékek egységes csomagolása megfosztaná a jogosultakat attól, hogy a korábbi más lajstromozott védjegyeiket, valamint egyéb dizájn elemeket használjanak, ami a fogyasztók körében a csomagolások összetévesztéséhez vezethet.

Az INTA már korábban előterjesztette a dohánytermékek egységes csomagolásával kapcsolatos aggodalmait körvonalazó észrevételeit², mikor hasonló előterjesztések láttak napvilágot más államokban, például Ausztráliában, az Európai Unióban, Franciaországban, Írországban, Izraelben, Thaiföldön és az Egyesült Királyságban.

Az INTA az Átültető Rendelet tervezetével kapcsolatban a következő konkrét észrevételekre kívánja felhívni a figyelmet:

1. Az Átültető Rendelet tervezete sérti a közösségi védjegyrendelet illetve a közösségi formatervezési minta rendelet szabályait. Az Átültető Rendelet tervezete csorbítja továbbá a védjegyek különböző funkcióit Magyarországon, illetve aláássa az EU belső piacának alapelveit.
2. Az Átültető Rendelet tervezete sérti a védjegyjogosultak és a fogyasztók európai jog által biztosított alapvető jogait. A dohánytermékek egységes csomagolása csorbítja az Európai Unió Alapjogi Chartája³ (Charta) szerinti szellemi tulajdonjogokat, ellentétes az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) az Emberi Jogok Európai Egyezménye (Emberi jogi Egyezmény)⁴ által biztosított gyakorlatával és a magyar védjegy törvénnyel⁵. Az Átültető Rendelet tervezete továbbá hátrányosan befolyásolja a kereskedelmi kapcsolatban történő szólásszabadság jogát.

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf

² Lásd <http://www.inta.org/Advocacy/Pages/Testimony.aspx>

³ Lásd az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikk (2) bekezdését

⁴ EJEB, *Anheuser-Busch v. Portugal*, 2007. január 11., 72. pont: "A fent említett határozatok értelmében a Nagykamara egyetért a Kamara azon következtetésével, mely szerint a 1. számú jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazható a szellemi tulajdon formáira."

⁵ A védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 12. § (1) bekezdése kifejezetten kimondja: „A védjegytalalom alapján a védjegyjogosultnak kizárólagos joga van a védjegy használatára.”

3. Az Átültető Rendelet tervezete veszélyes precedenst szolgáltat más termékek és iparágak számára.
4. Az Átültető Rendelet tervezete az illegális kereskedelem növekedését kockáztatja.
5. Az Átültető Rendelet tervezete ellentétes a nemzetközi kereskedelmi egyezményekkel, például a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) által adminisztrált Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzatairól szóló Megállapodással (TRIPS egyezmény) és az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezményrel.

Részletes megállapítások

1. Az Átültető Rendelet tervezete sérti a közösségi védjegyrendelet illetve a közösségi formatervezési minta rendelet szabályait és csorbítja a védjegyek funkcióit Magyarországon

Az Átültető Rendelet tervezete közvetlenül sérti a közösségi védjegyrendelet (KVR)⁶ illetve a közösségi formatervezési mintaoltalmi rendelet (KFMR)⁷ szabályait, valamint aláassa azon belső piaci alapelveket, melyeket e rendeletek követnek. A KVR 1. cikk (2) bekezdése szerint a közösségi védjegyoltalom egységes. Ez azt jelenti, hogy a közösségi védjegy a Közösség egész területén azonos hatállyal rendelkezik, használata is csak az EU egészére tekintettel tiltható meg. A KFMR 1. cikk (2) bekezdése ugyanezeket a rendelkezéseket tartalmazza a közösségi formatervezési mintákkal kapcsolatban. Az Átültető Rendelet tervezete egyetlen tagállamban, nevezetesen Magyarországon, számos közösségi védjegy és formatervezési minta használatát tiltaná meg, ezzel közvetlenül sértve az említett rendeletek 1. cikkének (2) bekezdéseit.

A közösségi védjegyek és formatervezési minták a belső piac fontos eszközei. A KVR 2. preambulumbekzdése a következőképpen írja le a közösségi védjegyek célját:

“A gazdasági tevékenységek harmonikus fejlődését, valamint a folyamatos és kiegyensúlyozott növekedést a Közösségen belül megfelelően működő, a nemzeti piacokéhoz hasonló feltételeket nyújtó belső piac kiteljesítésével előmozdítja (...) A vállalkozások rendelkezésére álló jogi eszközök között szerepelniük kell olyan védjegyeknek, amelyek lehetővé teszik termékeiknek és szolgáltatásaiknak a Közösség egész területén azonos eszközökkel történő, a határookra való tekintet nélküli megkülönböztethetőségét.”

A 4. preambulumbekzdés továbbá kifejti:

“... Annak érdekében, hogy a vállalkozások számára a belső piac egészén megnyíljon a korlátozásoktól mentes gazdasági tevékenység lehetősége, olyan védjegyekre van szükség, amelyek valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó, egységes közösségi szabályozás hatálya alá tartoznak.”

Az a tagállam, mely a dohánytermékek egységes csomagolását bevezetné, közvetlenül aláásná azt a belső piaci célt, amit a közösségi védjegyrendszer szolgálni kíván. Az Átültető Rendelet tervezete, mely a dohánytermékek csomagolásával kapcsolatban a Dohánytermék irányelv által megkövetelt standardizált csomagoláson túlmenő követelményeket támaszt, a védjegyjogosultak számára szükségessé teszi, hogy Magyarországon a Közösség más államaiban használttól eltérő csomagolásról gondoskodjanak, ezáltal egy olyan speciális nemzeti követelményt

⁶ A Tanács 207/2009/EK rendelete (2009. február 26.) a közösségi védjegyről (<http://ow.ly/zUO42>)

⁷ A Tanács 6/2002/EK rendelete (2001. december 12.) a közösségi formatervezési mintáról (<http://ow.ly/zUObT>)

támasztva, mely alapjában véve ütközik az áruk szabad mozgásának egész Közösségben érvényes alapelvével.

Ezen kívül a dohánytermékek egységes csomagolásának nemzeti szintű bevezetése a Belső Piacon torzítja a márkák közötti versenyt azáltal, hogy megtiltja vagy korlátozza számos olyan grafikai elem használatát, melyet a gyártók a termékeik más gyártók termékeitől történő megkülönböztetésére használnak. Az előterjesztés nehezebbé teszi a cigarettásdobozok, maguk a termékek és a márkák közötti különbségtételt illetve korlátozza a gyártók azon lehetőségét, hogy a terméket vagy annak csomagolását fejlesszék.

Ez korlátozottabb versenyhez és megnövekedett piacralépési akadályokhoz vezet, mivel az új márkáknak mindinkább nehezebb lesz piacra lépni azon lehetőség nélkül, hogy termékeiket a már létező és piacon levő márkáktól megkülönböztessék. A dohánytermékek egységes csomagolásának várható következményeit bemutató bizottsági hatástanulmány⁸ mind a márkák közötti különbségtétel nehezebbé válását, mind az új márkák piaclepési nehézségeit megemlítette. Az INTA álláspontja szerint a gyártóknak normál körülmények között védjegyjogaik minden aspektusát élvezniük kellene annak érdekében, hogy egymással versenyezzenek, és e szabadságnak az EU minden tagállamában azonos módon kellene megvalósulnia.

A márkák közötti különbségtétel nehezebbé válása szintén hatással van a fogyasztókra. Nem csupán szavak, nevek és logók lehetnek védjegyek, de színek, vagy akár a cigarettásdoboz alakja vagy kinézete (angol elnevezéssel „trade dress”) is. Bármely grafikai összetevő, mely a termék megkülönböztető képességét növeli, védjegyként lajstromozható, ezáltal integrált szerepet játszik a fogyasztói választás megkönnyítésében úgy, hogy egy már ismert és megbízható terméket más piaci szereplő termékétől megkülönböztet. Az Átültető Rendelet tervezete – elfogadása esetén – rendkívül nehezzé tenné egyik márkának a másik márkától történő megkülönböztetését, ezáltal komolyan korlátozva a fogyasztók azon képességét, hogy választásuk szerinti terméket vásárolják meg.

Továbbá a védjegyek az áruk és/vagy szolgáltatások eredetét is jelzik és biztosítják a fogyasztókat a termék állandó minőségéről és a minőség megfelelő elszámoltathatóságáról. Ez az alapvető funkció hatékonyan nem tölthető be akkor, ha a lajstromozott védjegyek csomagoláson történő feltüntetését megtiltják, vagy ha e védjegyek használatát csak olyan előre meghatározott és standardizált formában engedélyezik, mely nem felel meg e védjegyek szándékolt grafikai megjelenítésének.

E funkciótól való megfosztás az EU belső piaci alapelveinek és jogszabályainak megsértését jelenti. Az Európai Unió Bírósága (EUB) többször megjegyezte, hogy a védjegyek

“nélkülözhetetlen elemek a torzulásmentes verseny rendszerében, melyet az Egyezmény létrehozni és fenntartani kíván. Ilyen rendszer keretében egy vállalkozásnak abban a helyzetben kell lennie, hogy megtartsa fogyasztóit a termékei és szolgáltatási minősége folytán, mely csak akkor lehetséges, ha megkülönböztető képességgel rendelkező védjegyek léteznek, melyek lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy azon árukat és szolgáltatásokat azonosítsák. A védjegy, hogy e szerepét betöltse, garanciát kell jelentsen, hogy mindazon áruk melyek a védjegyet viselik, egyazon vállalkozás felügyelete alatt készültek, mely vállalkozás felelőssé tehető a termékek minőségéért.”⁹

⁸ Bizottsági Szolgálati Mintadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, amely a következő dokumentumot kíséri javaslat az Európai Parlament és a Tanács Irányelve (2012) 452 final, 92 és 93. oldal

⁹ Lásd, *inter alia*, CJEU C-10/89 ügy, SA CNL-SUCAL NV v HAG GF AG, [1990] ECR I-03711, 13 pont.

Amint azt az EUB megállapította, a védjegyek más funkciókat is betöltenek, ilyen például a kommunikációs funkció¹⁰, a fogyasztók tájékoztatásának funkciója¹¹ és a beruházási funkció¹². E funkciók, Jacobs főtanácsnok szavaival élve „olyan értékek, melyek védelmet érdemelnek”¹³, azonban az Átültető Rendelet tervezete ezeket figyelmen kívül hagyja.

2. Az Átültető Rendelet tervezete sérti a védjegyjogosultak és fogyasztók európai jog szerinti alapvető jogait.

Mindenekelőtt, az Átültető Rendelet tervezete a védjegyjogosultakat ténylegesen megfosztaná tulajdonjogaiktól. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megerősítette, hogy a szellemi tulajdon formáira, ideérve a védjegyeket is, vonatkoznak a tulajdonjog szabályai¹⁴ illetve a Lisszaboni Szerződés kimondja, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (Emberi Jogi Egyezmény) az uniós jog alapkövét képezi¹⁵. A magyar védjegy törvény 12. §-a is kifejezetten kimondja, hogy: „A védjegytörvény alapján a védjegyjogosultnak kizárólagos joga van a védjegy használatára.”¹⁶ A dohánytermékek egységes csomagolása megfosztaná a védjegyjogosultakat attól, hogy védjegyjogaik által biztosított tulajdonukat használják. A dohánytermékek egységes csomagolása ennek megfelelően sérti a tulajdonhoz való jogot, melyet az Európai Unió Alapjogi Chartájának 17. cikke illetve az Emberi Jogi Egyezmény 1. Jegyzőkönyvének 1. cikke oltalmaz. A szellemi tulajdon-védelem nem megfelelő biztosítása tehát az EU Szerződés alapelveinek sérelmét jelentené. Ezen kívül úgy tűnik, hogy a dohánytermékek egységes csomagolása a magyar Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését is sértené.

Amint azt Capotorti főtanácsnok a híres Hauer esetben még 1979-ben kifejtette¹⁷, a szempontok annak mérlegelése körében, hogy egy a tulajdonba történő beavatkozás megfosztáshoz vezet-e, a következők: „a terjedelem, mely tekintetében a tiltások megakadályozták a jog gyakorlását” és „azon személy gazdasági áldozatának mértéke, akihez az intézkedések szólnak” valamint, hogy vajon a tulajdon „meg lesz-e fosztva bármely jelentős gazdasági értékétől”. Az EJEB hasonlóképpen megállapította, hogy a tulajdonjogokba történő beavatkozás tulajdonjogtól való megfosztásnak minősül, ha az intézkedés a kérdéses tárgy minden érdemi használatától megfoszt¹⁸.

Az Átültető Rendelet tervezete az érintett védjegyeket értéktelenné teszi. A Rendelet a dohánytermékek tekintetében oltalom alatt álló védjegyeket megfosztaná minden elfogadott funkciójuktól, ideértve a forgalmazott áruk vagy szolgáltatások a fogyasztók vagy végfelhasználók részére történő származásának garantálását, mely a védjegyek alapvető funkciója.¹⁹ Az érintett védjegyek nem tölthetnék be egyik funkciójukat sem, mivel a továbbiakban nem lehetne *használni* őket.

A védjegyirányelv 12. cikke kifejezetten megköveteli:

¹⁰ Lásd, például, C-487/07 ügy, *L’Oreal v. Bellure*, [2009] ECR I-05185, 58. pont.

¹¹ C-236/08-C-238/08 egyesített ügyek, *Google et. al.*, [2010] ECR I-02417, 91. pont.

¹² Lásd, például, C-487/07 ügy, *L’Oreal v. Bellure*, 58. pont; C-236/08-C-238/08 egyesített ügyek, *Google et. al.*, 91. pont; C-323/09 ügy, *Interflora*, [2011] ECR I-08625, 39. pont.

¹³ A C-337/95, *Christian Dior*, [1997] ECR I-06013 ügyben született, Jacobs főtanácsnok véleménye (1997. április 29.), 41. pont.

¹⁴ Ld. EJEB esetjog *Anheuser Bush vs. Portugália*, GC 73049/01, 2007. január 11-ei ítélet

¹⁵ Ld. EUSZ 6 cikk (3) bekezdés.

¹⁶ Ld. továbbá a 207/2009/EK Rendeletet a közösségi védjegyről

¹⁷ Capotorti főtanácsnoknak a 44/79 számú *Hauser* ügyben 1979. november 8-án hozott véleménye 8. pont

¹⁸ EJEB *Fredin v. Sweden* (No 1), 1991. február 18, 45. pont

¹⁹ Ld. például: C-206/01 számú *Arsenal Football Club*, [2003] ECR I-10273 ügy, 48. pont

“ A védjegyoltalom megszűnését kell megállapítani, ha a jogosult az árujegyzékben szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban a védjegy tényleges használatát az adott tagállamban megszakítás nélkül öt éven át elmulasztja, kivéve, ha a jogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja.”²⁰

E szabályt tükrözi a magyar védjegytvény 18. § (1) bekezdése:

“Ha a védjegyjogosult a lajstromozástól számított öt éven belül nem kezdte meg belföldön a védjegy tényleges használatát az árujegyzékben szereplő árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatban, vagy ha az ilyen használatot öt éven át megszakítás nélkül elmulasztotta, a védjegy oltalmára alkalmazni kell az e törvényben előírt jogkövetkezményeket [...] kivéve, ha a védjegyjogosult a használat elmaradását kellőképpen igazolja.”

Ha az Átültető Rendeletet elfogadnák, a védjegyjogosultak a dohánytermékeken nem használhatnák védjegyeiket. Következésképpen, a dohánytermékekre vonatkozó védjegyeket használat hiánya miatt töröltetni lehetne; a védjegyjogosultak így a tervezett jogszabály miatt elveszítenék a dohánytermékek tekintetében fennálló védjegyjogaikat. Ez azt jelentené, hogy a dohánymárkák megszűnnének létezni és közkinccsé válnának, ami közvetett államosításnak tekinthető. A külföldi tulajdon államosítása „közérdeken, közbiztonságon vagy nemzeti érdeken alapulhat, melyek felülírják a pusztán egyéni vagy magánérdeket, külföldön is és itthon is. Ilyen esetekben a jogosult megfelelő kártalanításban részesítendő az intézkedést az állami szuverenitás gyakorlása körében és a nemzetközi joggal összhangban megtevő állam hatályos jogszabályaival összhangban”²¹.

Az Átültető rendelet ezen kívül gátolja a védjegyjogosultak szólásszabadságát és a fogyasztók azon kapcsolódó jogát, hogy információhoz jussanak. Az Emberi jogi Egyezmény 10. cikke és a Charta 11. cikke védi a szólásszabadságot.²² A védjegyek kommunikációs funkcióval rendelkeznek, mely lehetővé teszi a védjegyjogosultak számára, hogy termékeik minőségét védjegyeik útján kommunikálják. Azonban ez a kommunikáció az Átültető Rendelet tervezete értelmében tilos lenne, ami sérti az alapvető jogokat.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megállapította, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a kereskedelmi kapcsolatokban történő szólásszabadságot is oltalmazza. A Németország v. Európai Parlament ügyben (C-376/98 számú ügy) Fennelly főtanácsnok megjegyezte, hogy az EJEB joggyakorlatának hatására²³ a szólásszabadság oltalmazza az „információszabadságot, a gazdasági tevékenység népszerűsítése körében a gondolatok kifejezését vagy a képek közlését, valamint a velejáró jogot, hogy ilyen kommunikációkat fogadjanak.”

A védjegyjogosultak szólásszabadságát az Átültető Rendelet tervezete csorbítaná, mivel a jogszabály akarata ellenére arra kényszeríti védjegyjogosultakat, hogy olyan üzenetet közvetítsenek, amely teljes egészében az áruk kinézete (trade dress), a logók és a márkák más megjelenési eszközei helyébe lépnek, és mivel a rendelet célja, hogy e termékek eladásaira hátrányos legyen. A dohánytermékek egységes csomagolása nem pusztán egy egészségre- vagy termékbiztonságra történő figyelmeztetés; nem célja az sem, hogy a félrevezető hirdetési tevékenységet megakadályozza. Ehelyett a dohánytermékek egységes csomagolása a

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK Irányelve a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről. Lásd továbbá az Irányelv 9. preambulumbekzdését, mely szerint: „A Közösségben lajstromozott és oltalom alatt álló védjegyek, és ezáltal a közöttük felmerülő ütközések számának csökkentése érdekében elengedhetetlen a lajstromozott védjegyek tényleges használatának megkövetelése, illetve használat hiánya esetén az oltalom megszűnésének megállapítása.”

²¹ 1803 (XVIII) ENSZ Közgyűlési határozat a Nemzeti Erőforrások feletti Állandó Szuverenitásról (1962)

²² Ld. még az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését

²³ Például, a Casado Coca v Spain [1994] ECHR 8 és Markt-Intern ügy.

cigarettásdobozok teljes felületét érinti, csupán egy kis helyre korlátozva a márkanév említését. Az USA-ban az RJ Reynolds Tobacco Co. v. Food and Drug Administration, 696 F.3d 1205, 1208 (D.C. Cir, 2012)²⁴ ügyben sokkal alacsonyabb mérvű korlátozó követelményeket is visszautasítottak a szólásszabadságára történő hivatkozással.

3. Az Átültető Rendelet tervezete veszélyes precedenst szolgáltatás más termékek és más iparágak vonatkozásában

A szellemi tulajdonjogok, például a védjegyek jelentősen hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez. Az Európai Szabadalmi Hivatal és a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal által közösen készített átfogó tanulmány szerint az EU-ban az iparágak kb. 50%-a védjegyintenzív.²⁵ Ezen iparágak 47 trillió euró értékben csaknem 39%-át adják a teljes gazdasági tevékenységnek (GDP) és közvetlenül az EU-s munkahelyek 26%-át (56 millió munkahelyet) teszik ki. A tanulmány szerint a védjegyintenzív iparágak járulnak hozzá legnagyobb mértékben a munkahelyteremtéshez illetve a GDP-hez.

Mindamellet az Átültető Rendelet tervezete, ahelyett, hogy a szellemi tulajdonjogokat támogatná, a munkahelyeket valamint a gazdasági növekedést veszélyeztetve indokolatlanul korlátozza a jogokat. Az INTA aggodalmát fejezi ki, hogy a dohánytermékekre vonatkozó védjegyek használatának megtiltásával a rendelet veszélyes törvényalkotási precedenst teremt, mely érinti a magyar márkajogosultak külföldre exportált termékeit is.

Az Átültető Rendelet tervezetéhez hasonló előterjesztések valószínűleg olyan további jogszabályok megalkotására teremthetnek igényt, melyek a védjegyek használatát más termékeken korlátozzák vagy megtiltják. A dohánytermék egységes csomagolására vonatkozó ausztrál törvénnyel kapcsolatban is vannak arra utaló jelek, hogy a törvény más országokat is arra ösztönzött, hogy más iparágakban hasonló rendelkezések bevezetését vegyék fontolóra. Például Dél-Afrika már megtiltotta a védjegyek használatát bizonyos csecsemők számára készített tejtermékek vonatkozásában.²⁶ Az indonéziai kormány pedig fontolgatja az alkoholdermékek egységes csomagolására vonatkozó szabályozás bevezetését.²⁷

Fennáll tehát a reális veszélye annak, hogy a dohánytermékek egységes csomagolására vonatkozó követelmények a védjegyjogok más iparágakban megjelenő globális eróziójának előfutárai lesznek, mely jelenség sérti a védjegyjogosultak alapvető jogait és káros a fogyasztók számára.

4. Az Átültető Rendelet az illegális kereskedelem növekedését kockáztatja

Szellemitulajdon-védelmi szervezetként az INTA rendkívül aggódik az illegális forgalmazás kérdése miatt, függetlenül attól, hogy az mely iparágat érint. Az INTA aggodalmát fejezi ki, hogy a termékek csomagolásának vagy címkézésének túlságos standardizációja vagy korlátozása megkönnyíti a hamisított termékek terjedését, mivel a hamisított termékek gyártását könnyebbé, felismerésüket viszont nehezebbé teszi.

²⁴ [http://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/4C0311C78EB11C5785257A64004EBFB5/\\$file/11-5332-1391191.pdf](http://www.cadc.uscourts.gov/internet/opinions.nsf/4C0311C78EB11C5785257A64004EBFB5/$file/11-5332-1391191.pdf)

²⁵ European Patent Office and Office for Harmonization in the Internal Market, Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in the European Union; Industry-Level Analysis Report, September 2013.

²⁶ South Africa Department of Health, Regulation relating to foodstuff for infants and young children, No. R. 991, of 6 December 2012.

²⁷ The Drinks Business, *Indonesia threatens plain alcohol labels*, published on 19 May 2014 by Rupert Millar, available at <http://www.thedrinksbusiness.com/2014/05/indonesia-threatens-plain-packaging-on-alcohol-labels/>.

A dohánytermékek tiltott kereskedelme jelentős probléma Európában. Az EU 2015. október 27-én publikált, vámjogi jogérvényesítésről szóló 2014-es jelentése hangsúlyozza, hogy a vámszervek 2014-ben az EU területén több mint 35 millió tételt foglaltak le szellemi tulajdonjogok megsértésének gyanújával. A cigaretták 35%-os részesedéssel a lefoglalt tételeket összesítő lista tetején helyezkedtek el. A jelentés²⁸ további részletes számadatokat is tartalmaz a cigarettacsempészettel kapcsolatban (ügyek és tételek száma, az eredeti termékek kiskereskedelmi értéke).

Az illegális kereskedelem nemcsak a jogosultakat és a szellemitulajon-védelemért elkötelezett közösséget érinti, hanem általánosságban véve az embereket. Valójában Európában az illegális kereskedelemben érintett elkövetők közül több más szellemi tulajdon elleni-, valamint súlyos, szellemi tulajdonnal nem kapcsolatos bűncselekményt is elkövet, például drogcsempészetet vagy pénzmosást. Ez a jelen kérdést szélesebb társadalmi problémává teszi. Bizonyítható, hogy a dohánytermékek egységes csomagolásának bevezetése – 2012 októbere – után Ausztráliában 2012 és 2013 között közel 20%-al növekedett a cigaretták illegális kereskedelme.²⁹

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal a 2014-es évben 50%-al több cigarettát foglalt le, mint egy évvel korábban. A múlt évben a számok 60-70 millió darabról 100 millió darabra, a feketepiaci forgalomból kivont dohánytermék súlya 4,5 tonnáról 26 tonnára emelkedett³⁰. Más becslés szerint 2013 és 2014 között a hamis cigaretták aránya 5%-ról 10%-ra nőtt.³¹

5. Az Átültető Rendelet tervezete ellentétes a nemzetközi kereskedelmi megállapodásokkal

Az Átültető rendelet tervezete sérti mind a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonzatairól szóló Megállapodása (TRIPS egyezmény), mind az ipari tulajdon oltalmára létesült Párizsi Uniós Egyezmény védjegyekkel kapcsolatos rendelkezéseit³².

A dohánytermékek egységes csomagolása nem igazolható követelményt jelent a védjegyek használatával kapcsolatban. A TRIPS egyezmény 20. cikke szerint a védjegy kereskedelmi használata indokolatlanul nem köthető külön követelményhez. A dohánytermékek egységes csomagolása külön követelményt jelentene a védjegy használata szempontjából, ennek megfelelően a kérdés tehát az, hogy ez a követelmény indokolható-e vagy sem. E tekintetben a TRIPS egyezmény 8.1 cikke bizonyos iránymutatást ad, mely szerint a Tagok (...) „a közegészség és a közélet védelméhez szükséges intézkedéseket alkalmazhatnak (...) feltéve, hogy ezek az intézkedések a [TRIPS egyezmény] rendelkezéseivel összhangban vannak”. Azonban úgy tűnik, hogy jelen előterjesztés nem felel meg e követelménynek, mivel Magyarország a mai napig nem mutatta ki, hogy a dohánytermékek egységes csomagolása megfelel a 8. cikk szerinti tesztnek, és ennek megfelelően az előterjesztés a TRIPS egyezménnyel összhangban nem levő és a 20. cikk rendelkezéseit sértő külön követelményt jelentene. Ezen kívül a dohánytermékek egységes csomagolásának dohányzásra gyakorolt hatékonyságát nem támasztják alá valódi bizonyítékok.³³

²⁸

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/2015_ipr_statistics.pdf

²⁹ KPMG (2014), Tiltott cigarettakereskedelem Ausztráliában, Éves jelentés

³⁰ http://index.hu/gazdasag/ado_es_koltsegvetes/2015/05/19/oriasi_uzlet_a_dohanycsempeszet/

³¹ http://www.hirhatar.hu/index_cikk.php?hh=hala-a-trafikrendszernek-viragzik-a-dohanycsempeszet

³² Ld. az Európai Parlament See the Opinion of the Committee on Legal Affairs of the European Parliament

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-510.734+03+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>

³³ Ld. például a Bizottsági Szolgálati Mintadokumentumot a hatásvizsgálat összefoglalásáról, mely a következő dokumentumot kíséri: javaslat az Európai Parlament és a Tanács Irányelve (2012) 452 final, 92 és 93. oldal

A dohánytermékek egységes csomagolása akadályt jelentene a dohánytermékekkel kapcsolatos védjegyek lajstromozására nézve, mivel a védjegyjogosultak számára alacsony hozzáadott értékkel rendelkezik egy olyan védjegy lajstromozása, melyet – szem előtt tartva azt, hogy a védjegyek végső soron használat hiánya miatt törölthetők vagy érvényesíthetetlenek lesznek – nem tudnak használni. A dohánytermékek egységes csomagolásának bevezetése ugyancsak eredményezheti a már fennálló védjegyek törlését, mely sérti a Párizsi Uniós Egyezményt és a TRIPS Egyezmény 15. cikkének (4) bekezdését. A Párizsi Uniós Egyezmény 7. cikke és TRIPS Egyezmény e rendelkezésnek megfelelő 15 cikk (4) bekezdése szerint „az áru vagy szolgáltatás jellege” semmiképpen sem jelenthet lajstromozási akadályt. Mindazonáltal a dohánytermékek egységes csomagolására vonatkozó követelmények azt jelentenék a dohánytermékekre vonatkozó védjegyek jogosultjai számára, hogy a szóvédjegy kivül kizárólag az áruk jellege (az áruk dohánytermék mivolta) miatt nem használhatnának védjegyeiket. A védjegyeket annak érdekében, hogy érvényesek maradjanak, és ne lehessen őket törölni, használni kell, de ez a használati kötelezettség gyakorlatilag azt jelentené, hogy a már fennálló, szóvédjegy kivüli védjegyek, melyek dohánytermékek tekintetében állnak oltalom alatt, nem maradhatnak oltalom alatt, mivel nem használhatóak. Ez szintén szembe megy a Párizsi Uniós Egyezmény 6*quinquies*(B) cikkével, mely részletezi, hogy a védjegy lajstromozása mely esetekben utasítható el vagy érvényteleníthető³⁴.

A dohánytermékek egységes csomagolása – megsértve a Párizsi Uniós Egyezmény rendelkezéseit – nem biztosít hatékony védelmet a védjegyjogosultak jogait illetően. A dohánytermékek egységes csomagolása ellentétes a Párizsi Uniós egyezmény 10*bis* cikkével, mely nem csak a védjegyjogosultak, hanem a fogyasztók számára is kockázatot jelent. A dohánytermékek egységcsomagolására vonatkozó jogszályok hatékony nemzeti szintű jogérvényesítést akadályozhatja többek között a masszív hamisítás jelenléte, illetve a fogyasztási cikkek (pl. a dohánytermékek) fekete- és szürke piaca.

Az INTA aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a jogalkotó önkényesen félreteresi a szellemi tulajdonvédelmi aspektusokat és figyelmen kívül hagyja azok erős, jogszabályban biztosított védelmét, tekintet nélkül arra a gazdasági szektorra, melyhez a jogosult tartozik. Minden jogi szabályozásnak arányosnak kell lennie és tiszteletben kell tartania az alapvető jogokat és elveket, melyek minden legális termékre vonatkoznak.

A nemzetközi közösség is ezt a megközelítést visszahangozta a dohánytermékek egységes csomagolásának ausztráliai végrehajtása kapcsán, e jogszabállyal kapcsolatban öt ország kezdeményezett vitarendezési eljárást a WTO előtt. Az eljárások jelenleg folyamatban vannak és a panaszosokat követve más WTO tagok is kifejezték aggodalmaikat³⁵.

* * * * *

Összegezve, a dohánytermékek egységes csomagolására vonatkozó szabályok magyarországi végrehajtása olyan hibás precedenst teremtene, mely alapján változtatná meg a magyar, az EU és a globális védjegy jogi rendszert, mely évszázadok óta azért fejlődött, hogy védjegyek megalkotását, védelmet és használatát bátorítsa, és melyekből az üzleti szféra, a fogyasztók és általában a társadalom profitálhat.

³⁴ Bizonyos számú, nagyon szűk kivételtől eltekintve egyik rendelkezés sem vonatkoztható a jelen esetre.

³⁵ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/find_dispu_cases_e.htm?year=none&subject=G11&agreement=none&member1=none&member2=none&complainant1=true&complainant2=true&respondent1=true&respondent2=true&thirdparty1=false&thirdparty2=false#results

Az INTA álláspontja szerint az Átültető Rendelet tervezete súlyosan sérti a védjegyek funkcióit, veszélyes precedenst teremt más iparágak számára, növeli a fogyasztók körében az összetévesztés veszélyét, számos nemzetközi szerződésben illetve uniós jogszabályban lefektetett kötelezettséget szeg meg és jelentősen növeli a hamisított termékek piacra kerülésének kockázatát.

Ennek megfelelően, az INTA tiszteletteljesen tiltakozik az Átültető Rendelet tervezetében javasolt védjegyek használatának a dohánytermékek egységcsomagolása révén megvalósuló megtiltásával szemben..

Az INTA hangsúlyozza, hogy az Átültető Rendelet hatályba léptetését el kell halasztani addig, amíg a dohánytermékek egységes csomagolásának jogszerűségét a WTO vitarendezési eljárásában meg nem erősítik.

Amennyiben bármilyen kérdése lenne az üggyel kapcsolatban, az INTA készséggel áll rendelkezésére. Amennyiben bármilyen további információra lenne szüksége, kérem vegye fel a kapcsolatot Hélène Nicora asszonnyal a hnicora@inta.org email címen.

New York, 2016. január 18.

Tisztelettel

Etienne Sanz de Acedo
Főigazgató